

BERGEN KATEDRALSKOLE VIDEREGÅENDEOPPLÆRING

“Uten dialekten har du ikke sjangs”

Ane Soldal Fauske og Heidi Straume Ryland

En kvalitativ studie av hvordan dialekt påvirker stedsidentitet i Bergen, når man ikke har majoritetsdialekten.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING:	2
2. TEORETISK RAMMEVERK	3
2.1. INSIDER- OG OUTSIDERPERSPEKTIVER I STEDSIDENTITET	3
2.2. BOURDIEUS TEORI OM SOSIAL KAPITAL OG DIALEKT I BERGEN	4
2.3. THOMAS HYLLAND ERIKSEN – RØTTER OG FØTTER	4
2.4. GEORGE HERBERT MEAD – SPEILINGSTEORI OG SOSIAL IDENTITET	5
3. METODE:	5
3.1. VALG AV METODE	5
3.2. KVALITATIVE INTERVJUER MED INFORMANTER	6
3.3. EKSPERTINTERVJUER	7
3.4. BEGRENSNINGER OG METODISK REFLEKSJON	8
4. ANALYSE	9
4.1. INSIDER OG OUTSIDER	9
4.2. BOURDIEU: SOSIAL KAPITAL	13
4.3. RØTTER OG FØTTER	17
4.4. MEAD SPEILINGSTEORI	18
5. KONKLUSJON OG AVSLUTNING	22
6. REFERANSER	23
7. VEDLEGG	24
7.1. INFORMANT OVERSIKT	24
7.2. KRAV TIL INFORMANTENE	26

1. Innledning:

Dette forskningsprosjektet handler om sammenhengen mellom dialekt, tilhørighet og stedsidentitet. Problemstillingen vår er: Hva betyr dialekt for tilhørighet og stedsidentitet i Bergen for personer som ikke snakker bergensk? Temaet er interessant fordi dialekt ofte fungerer som en sosial markør som kan påvirke hvordan mennesker blir oppfattet av andre, og hvordan de selv opplever sin plass i et lokalt fellesskap. Vi håper å lære mer om hvordan personer som har flyttet til Bergen fra andre steder i Norge opplever møtet mellom sin egen dialekt og den bergenske. Spesielt ønsker vi å undersøke om dialekt påvirker hvordan de blir møtt av andre, og

om det har betydning for deres egen opplevelse av å høre til i byen. Bakgrunnen for at vi valgte dette temaet, er blant annet personlige erfaringer. Interessen oppstod gjennom samtaler mellom Heidi og moren hennes, som selv har erfaring med å flytte mellom ulike steder i Norge. Selv om hun vokste opp i Førde, opplever hun at hun noen ganger må forklare eller legitimere hvor hun kommer fra fordi hun ikke snakker med lokal dialekt. Disse erfaringene fikk oss til å reflektere over hvordan dialekt kan påvirke opplevelsen av tilhørighet til et sted.

2. Teoretisk rammeverk

2.1. Insider- og outsiderperspektiver i stedsidentitet

I samfunnsgeografisk forskning er skillet mellom insider- og outsiderperspektiver sentralt for å forstå hvordan mennesker opplever tilhørighet og stedsidentitet. Geograf Edward Relph har forsket mye på dette, og mange av hans funn er utgitt i boken hans *Place and Placelessness*, fra 1976. Vi tar utgangspunkt i og baserer mye av vår forskning på hans teori om insider- og outsiderperspektiv. Et insiderperspektiv viser til synspunktet til personer som har langvarig tilknytning til et sted, enten gjennom bosted, oppvekst eller sosial deltakelse. Disse personene har ofte god kjennskap til stedets fysiske omgivelser, sosiale normer og uskrevne regler. De har etablert sosiale nettverk og opplever stedet som trygt og kjent. Språk og dialekt spiller en viktig rolle i dette, ettersom innsiderne vanligvis behersker de lokale språklige uttrykkene som forsterker følelsen av tilhørighet ytterligere. Relph (1976) beskriver denne nære relasjonen mellom menneske og sted gjennom begrepet *insideness*, som refererer til graden av emosjonell, sosial og praktisk tilknytning til et sted. Jo sterkere denne tilknytningen er, desto tydeligere blir stedsidentiteten. Et sterkt insiderforhold innebærer ofte at stedet oppleves som en naturlig del av egen identitet. I motsetning finner man outsiderperspektivet, som representerer synspunktet til personer med liten eller ingen erfaring med stedet. Outsidere kan være nyinnflyttede, midlertidige besøkende eller personer som ikke deler stedets kulturelle og språklige kjennetegn. Manglende kjennskap til lokale normer, språk og dialekt kan føre til misforståelser og en følelse av å stå utenfor fellesskapet. Dette kan resultere i opplevelser av fremmedgjøring eller det Relph omtaler som *outsideness*. Disse perspektivene er særlig relevante i byer med sterk lokal identitet, som Bergen. Her kan dialekt fungere både som et symbol på tilhørighet og som en

sosial grense mellom innbyggere som oppfattes som «innenfor» og «utenfor». Å analysere insider- og outsiderperspektiver gir dermed et viktig rammeverk for å undersøke hvordan språklige forskjeller kan påvirke opplevelsen av tilhørighet og stedsidentitet.

2.2. Bourdieus teori om sosial kapital og dialekt i Bergen

Pierre Bourdieus teori fra boken *Distinksjonen - En sosiologisk kritikk av dømmekraften* (2010) om sosial kapital, kan brukes til å forstå om dialekt påvirker opplevelsen av tilhørighet og stedsidentitet i Bergen. Sosial kapital viser til de ressursene som ligger i sosiale relasjoner, nettverk og anerkjennelse (Bourdieu, 1979) I en by med sterk lokal identitet kan språk og dialekt fungere som en viktig sosial ressurs. Bergensdialekten kan ses på som en form for kulturell og symbolsk kapital i det sosiale feltet Bergen. Personer som behersker dialekten, kan få lettere tilgang til sosiale fellesskap og kan oppfattes som «innenfor». Dette kan styrke følelsen av tilhørighet og gjøre det enklere å identifisere seg med byen. Dialekten kan dermed bli en del av de lokale normene og praksisene som tas for gitt blant bergensere. For personer som ikke snakker bergensk, kan manglende språklig kapital føre til en svakere posisjon i det sosiale feltet. Dette kan påvirke hvordan de utvikler sin stedsidentitet og om de føler seg som en del av byen eller som utenforstående. Ved å ta utgangspunkt i Bourdieu sine teorier undersøker vi om dialekt ikke bare er et språkvalg, men også en sosial ressurs som påvirker maktforhold, tilhørighet og stedsidentitet i Bergen.

2.3. Thomas Hylland Eriksen – røtter og føtter

Antropologen Thomas Hylland Eriksen beskriver hvordan mennesker i moderne samfunn balanserer mellom behovet for stabil tilhørighet og muligheten til mobilitet. Dette forklarer han gjennom begrepene «røtter» og «føtter». Røtter viser til tilknytning til et bestemt sted, språk eller sosialt fellesskap, mens føtter viser til menneskers mulighet til å flytte og etablere seg nye steder (Eriksen, 2001). I moderne samfunn er mobilitet vanlig, noe som gjør at mange utvikler tilhørighet til flere steder samtidig. I en by som Bergen kan tilflyttere delta i lokale fellesskap, men likevel oppleve en viss avstand dersom de ikke deler den lokale dialekten. Dialekt kan dermed fungere som et symbol på lokale «røtter», mens innflyttere representerer mobiliteten, eller

«føttene», i samfunnet. Perspektivet kan derfor bidra til å forstå hvordan mennesker forhandler mellom tilhørighet og mobilitet i møte med sterke lokale identiteter.

2.4. George Herbert Mead – speilingsteori og sosial identitet

I boken *Mind, Self, and Society* (1934) utviklet den amerikanske sosiologen George Herbert Mead en teori om hvordan menneskers identitet formes gjennom sosial interaksjon. I Mead sin sosialpsykologiske teori oppstår selvet gjennom en prosess der individet tolker hvordan andre mennesker oppfatter og reagerer på dem. Identitet utvikles altså ikke isolert, men i møte med andre mennesker og deres forventninger og reaksjoner. Denne prosessen blir ofte omtalt som en form for sosial «speiling», hvor individet speiler seg i andres holdninger og tilbakemeldinger (Mead, 1934). Gjennom daglige møter, samtaler og reaksjoner fra andre lærer mennesker å forstå hvordan de blir oppfattet i ulike sosiale sammenhenger. Dette kan påvirke hvordan de ser på seg selv og hvordan de velger å opptre. Språk og dialekt kan i denne sammenhengen fungere som viktige sosiale signaler som påvirker hvordan mennesker blir kategorisert av andre. I en by som Bergen, hvor dialekten er et tydelig symbol på lokal identitet, kan slike sosiale speilingsprosesser være med på å forme hvordan både innflyttere og lokalbefolkning utvikler sin stedsidentitet og opplevelse av tilhørighet.

3. Metode:

3.1. Valg av metode

I denne studien er det valgt en kvalitativ tilnærming med semistrukturerte intervjuer. Metodevalget er tett knyttet til problemstillingen, som undersøker hvordan personer som ikke snakker majoritetsdialekten i Bergen, opplever stedsidentitet og tilhørighet. Målet er ikke å måle omfang, men å forstå hvordan og hvorfor tilhørighet oppleves slik den gjør. Ifølge Steinar Kvale og Svend Brinkmann (2009) egner kvalitative intervjuer seg særlig godt til å få innsikt i informanternes livsverden og egne fortolkninger av erfaringer. Temaer som identitet, språk og sosial tilhørighet er subjektive og kontekstavhengige, og lar seg derfor vanskelig fange gjennom standardiserte måleinstrumenter. En kvalitativ tilnærming gir rom for nyanserte

beskrivelser og refleksjon, og muliggjør en dypere forståelse av hvordan informantene tolker sin situasjon. Semistrukturerte intervjuer kombinerer struktur og fleksibilitet, ved at en intervjuguide sikrer sammenlignbarhet, samtidig som det åpnes for oppfølgingsspørsmål og utdypning (Tollefsen & Jordhus-Lier, 2019). Dette er særlig viktig i studier av komplekse fenomener som tilhørighet. Stedsidentitet kan forstås som menneskers opplevelse av å høre til et sted, gjennom relasjoner, praksiser og erfaringer (Vestby & Skogheim, 2014). Siden slike erfaringer er personlige og varierer mellom individer, er kvalitative metoder bedre egnet enn spørreskjemaer, som begrenser svarene til forhåndsdefinerte kategorier. Intervjuer gir derimot informantene mulighet til å uttrykke egne perspektiver og nyanser. Dialekt fungerer ikke bare som kommunikasjon, men også som en sosial markør. William Labov (1972) viser hvordan språk henger sammen med identitet, klasse og tilhørighet, og hvordan språkvalg kan brukes til å forhandle identitet i ulike situasjoner. Kvalitative intervjuer gir dermed innsikt i hvordan slike prosesser oppleves og forstås av informantene selv.

3.2. Kvalitative intervjuer med informanter

Det ble gjennomført kvalitative, semistrukturerte intervjuer med syv informanter som har bodd i Bergen i over 20 år, men som fortsatt snakker en annen dialekt enn bergensk. Informantene representerer ulike dialektområder: tre med østlandsdialekt, én med sognedialekt, én med sunnfjordsdialekt, én med finnmarksdialekt og én med striledialekt. Variasjonen i dialektbakgrunn ble bevisst valgt for å sikre et bredere erfaringsgrunnlag og for å undersøke om opplevelser av tilhørighet og utenforskap kan arte seg forskjellig avhengig av språklig bakgrunn. Utvalget var strategisk. Målet var ikke å skaffe statistiske representanter, men å rekruttere informanter som hadde direkte og langvarig erfaring med å leve i Bergen uten å bruke majoritetsdialekten. Informantene måtte oppfylle flere kriterier for å være relevante for problemstillingen. For det første måtte informantene ha flyttet til Bergen etter det som ofte omtales som den kritiske eller sensitive perioden for dialekttilegnelse. Dette viser til barndoms- og ungdomsårene, der språket formes mest intensivt, og hvor det senere i livet blir vanskeligere å legge om dialekt fullstendig. Ved å intervju personer som flyttet etter denne perioden, øker sannsynligheten for at de fortsatt beholder sin opprinnelige

dialekt, og dermed har erfaring med å leve i Bergen som språklig minoritet over lang tid. Dette varierer ofte for forskjellige mennesker, men vi tar utgangspunkt i forskningsprosjektet til Joshua K. Hartshorne, Joshua B. Tenenbaum og Steven Pinkers, hvor de konkluderte at den kritiske alderen kan plasseres på 17.5 års alder (Hartshorne, Tennenbaum, Pinkers, 2019). For det andre var det et kriterium at informantene fortsatt er i arbeid. Arbeidslivet er en viktig sosial arena i hverdagen, der man jevnlig møter nye mennesker, deltar i samarbeid og kommuniserer i profesjonelle sammenhenger. Dette gjør arbeidsplassen til en viktig kontekst for språklige møter og opplevelser av tilhørighet. Ved å inkludere yrkesaktive får vi tilgang til nåværende informasjon, mens pensjonister ville i større grad vist til tidligere forhold som er mindre relevante i dag. Et tredje sentralt kriterium var at informantene ikke hadde lagt om til bergensk dialekt. Vårt prosjekt undersøker hvordan stedsidentitet utvikles hos personer som ikke snakker majoritetsdialekten, og det var derfor avgjørende at informantene fortsatt befant seg i denne språklige posisjonen. Dersom informantene hadde lagt om dialekten sin, ville de i mindre grad hatt erfaring med å leve som språklig minoritet i Bergen i dag. Intervjuene tok utgangspunkt i en intervjuguide med åpne spørsmål knyttet til blant annet opplevelser av å bli møtt av bergensere, følelse av tilhørighet og aksept, situasjoner der dialekten blir gjort relevant, refleksjoner rundt eventuell dialektendring, og opplevelser av dialekten som ressurs eller hinder. Utformingen av intervjuguiden var delvis basert på empiri og innsikt vi samlet gjennom ekspertintervjuene, som ga oss et bedre grunnlag for å identifisere sentrale temaer og relevante spørsmål i møte med informantene. Den semistrukturerte formen på intervjuene gjorde det mulig å stille oppfølgingsspørsmål og be om utdypninger underveis. Dette var særlig viktig fordi stedsidentitet ofte kommer til uttrykk indirekte gjennom fortellinger om konkrete situasjoner og erfaringer.

3.3. Ekspertintervjuer

For å styrke studiens faglige grunnlag ble det gjennomført tre ekspertintervjuer med forskere innen språk og sociolingvistik: Agnete Nesse, Ann-Kristin Molde og Gunnstein Akselberg. Formålet med disse intervjuene var ikke å samle empiriske data om stedsidentitet fra et erfaringsperspektiv, men å innhente faglig kunnskap som kunne bidra til å belyse og tolke funnene fra informantintervjuene. Ekspertintervjuer kan brukes i kvalitative studier for å tilføre innsikt og kunnskap som

forskerne selv ikke nødvendigvis besitter. I prosjektet vårt bidro ekspertene med kunnskap om språklige forhold i Bergen og om hvordan språk generelt fungerer som sosial og kulturell markør i samfunnet. Dette ga oss et viktig grunnlag for å forstå informantenes erfaringer i en større samfunnsmessig sammenheng. Ekspertene bidro særlig med perspektiver på bergensdialektens historiske og symbolske betydning, språkholdninger og språklige normer i Bergen, dialekt som sosial markør og identitetsbærer, og sammenhengen mellom språk, identitet og tilhørighet. Ekspertintervjuene fungerte dermed som et godt grunnlag til informantintervjuene. Mens informantene ga innsikt i hvordan stedsidentitet oppleves i praksis, bidro ekspertene med begreper, forklaringer og faglige perspektiver som kunne brukes i analysearbeidet. I tillegg dannet dette grunnlaget for intervjumalen. Denne kombinasjonen gjør det mulig å koble individuelle erfaringer til eksisterende forskning og teori. Ekspertintervjuene kan dermed forstås som en form for metodetriangulering. Ved å kombinere erfaringene til personer som lever med en minoritetsdialekt i Bergen med forskningsbasert kunnskap om språk og identitet, styrkes studiens analytiske grunnlag. Dette bidrar til å øke studiens troverdighet og gir et mer helhetlig bilde av fenomenet som undersøkes.

3.4. Begrensninger og metodisk refleksjon

Som i all kvalitativ forskning innebærer prosjektet sitt design enkelte begrensninger som det er viktig å være bevisst på. Forskningsprosjektet er basert på et relativt lite og strategisk utvalg på seks informanter, og funnene kan derfor ikke generaliseres til hele befolkningen i Bergen eller til alle innflyttere som snakker andre dialekter. Informantenes erfaringer representerer individuelle perspektiver, og andre personer i lignende situasjoner kan ha andre opplevelser. Målet med prosjektet vårt har imidlertid ikke vært å generalisere, men å utvikle en dyptgående forståelse av hvordan stedsidentitet kan oppleves og forhandles i møte med et nytt språksamfunn. En annen begrensning knytter seg til at prosjektet bygger på informantenes egne fortolkninger, minner og refleksjoner. Intervjuer gir ikke direkte tilgang til «objektive» hendelser, men til hvordan informantene selv opplever og gir mening til sine erfaringer. Fortellingene kan være påvirket av hukommelse, situasjonen intervjuet foregår i, eller ønsket om å fremstille seg selv på bestemte måter. Samtidig er dette også en grunnleggende styrke ved studiene. Problemstillingen retter seg nettopp mot opplevd tilhørighet og stedsidentitet, og det er derfor informantenes subjektive

erfaringer som er det mest relevante datagrunnlaget. Utvalget kan også ha påvirket hvilke perspektiver som kommer frem. Informantene har bodd i Bergen i over 20 år og er etablert i arbeidslivet. Dette gir tilgang til langvarige og reflekterte erfaringer, men innebærer samtidig at prosjektet i mindre grad fanger opp erfaringene til nyinnflyttede eller personer som står utenfor arbeidslivet. Opplevelser av tilhørighet kan være annerledes i tidlige faser av bosetting eller i andre livssituasjoner. Intervjuene gir dermed først og fremst innsikt i hvordan stedsidentitet utvikles over tid hos personer som har vært lenge i byen og har en stabil tilknytning til arbeidslivet. En annen mulig begrensning gjelder forskerens rolle i intervjusituasjonen. Hvilke spørsmål som stilles, hvordan de formuleres, og hvilke oppfølgingsspørsmål som velges, kan påvirke hvilke temaer og svar som kommer frem. Analysen vil derfor alltid innebære en grad av fortolkning. Ved å kombinere informantintervjuer med ekspertintervjuer har vi forsøkt å styrke det analytiske grunnlaget og sette funnene inn i en bredere faglig kontekst. Opprinnelig ble det gjennomført åtte intervjuer, men ett av intervjuene ble ikke inkludert i analysen. Svarene fra denne informanten var svært korte og ga lite grunnlag for tolkning. Ved å inkludere materialet for analyse, kunne man risikere å legge mer mening i utsagnene enn det informanten selv uttrykte. Utvalget kan også ha påvirket resultatene. Til tross for disse begrensningene vurderes den kvalitative tilnærmingen som godt egnet til å belyse problemstillingen. Metoden gir tilgang til refleksjon, nyanser og kompleksitet i informantenes fortellinger, og gjør det mulig å undersøke hvordan stedsidentitet formes, forhandles og utvikles over tid. Studien gir dermed ikke et representativt bilde av alle innflyttere i Bergen, men et dyptgående innblikk i hvordan språk, dialekt og tilhørighet kan oppleves fra et førstepersonsperspektiv.

4. Analyse

4.1. Insider og outsider

Et sentralt funn i intervjuene handler om hvordan dialekt kan fungere som en markør for hvem som oppfattes som «innenfor» og «utenfor» i Bergens fellesskap. Flere av informantene beskriver at måten de snakker på raskt avslører at de ikke opprinnelig er fra byen. Der mange ytre markører kan være åpne for tolkning, opplever informantene at dialekten umiddelbart kan plassere en person geografisk og sosialt. Dette gjør språk til et viktig sosialt signal i møte mellom mennesker, og kan påvirke

hvordan tilhørighet til stedet blir forstått og vurdert av andre. Flere av informantene forteller at møtet med andre mennesker ofte starter med spørsmål om opprinnelse. Informant 7 beskriver hvordan dette kan utspille seg i praksis:

«Ja, det starter ofte med spørsmålet 'hvor kommer du fra?'. Når jeg svarer Bergen, blir jeg ofte møtt med motstand med en gang. (...) Noen gir seg, men andre må grave videre og spørre hvor jeg egentlig kommer fra.» (Informant 7)

Sitatet illustrerer hvordan dialekten fungerer som et utgangspunkt for å vurdere en persons tilhørighet. Selv om informanten selv svarer at hun er fra Bergen, opplever hun at dette svaret ikke blir fullt ut akseptert av andre. Når samtalepartneren fortsetter å spørre hvor hun «egentlig» kommer fra, kan dette tolkes som en indirekte utfordring av hennes påstand om tilhørighet til byen. Dialekten fremstår dermed som et tegn som andre bruker for å kontrollere eller bekrefte hvorvidt en person virkelig hører til. Dette kan forstås i lys av teorien til Edward Relph om forholdet mellom insider og outsider. Relph argumenterer for at tilhørighet til et sted ikke bare handler om fysisk tilstedeværelse, men også om sosial anerkjennelse fra andre som allerede oppfattes som en del av stedet. I dette tilfellet ser det ut til at dialekten fungerer som en symbolsk indikator på hvem som oppfattes som en «ekte» bergenser. Når språket ikke samsvarer med forventningene til en bergensk dialekt, kan dette skape tvil om hvor personen egentlig hører til. Informant 7 refererer også til hvordan slike situasjoner kan oppleves i hverdagen:

«Jeg blir irritert når folk sier "Ja, men du er jo ikke herfra". Det er slitsomt å måtte forsvare hele livshistorien sin igjen og igjen.» (Informant 7)

Dette utsagnet illustrerer hvordan språklige forskjeller kan føre til at individet opplever å måtte legitimere sin egen tilhørighet. Informanten beskriver en situasjon hvor hun gjentatte ganger må forklare eller begrunne sin bakgrunn for å bli tatt på alvor. Dette kan tolkes som en form for symbolsk ekskludering, der dialekten fungerer som et kriterium som avgjør hvorvidt en persons identitet som bergenser oppfattes som troverdig. Slike erfaringer kan bidra til å skape en følelse av avstand til fellesskapet, selv om personen selv opplever en sterk tilknytning til stedet. Informant 3 beskriver en lignende forventning, ved spørsmålet om han ville kalt seg selv en bergenser:

«Hvis jeg sier at jeg er bergenser uten å snakke bergensk, tror jeg folk ville stilt flere spørsmål, som 'hvor er du egentlig fra?」 (Informant 3)

Her ser vi at informanten allerede på forhånd forventer at dialekten vil påvirke hvordan andre reagerer på hans identitet som bergenser. Selv før en slik situasjon oppstår, antar han at språket hans vil føre til spørsmål og tvil. Dette tyder på at informanten er bevisst på hvilke sosiale forventninger som knyttes til det å være bergenser, og at dialekten spiller en sentral rolle i disse forventningene. I lys av Relphs teori kan dette forstås som at dialekten fungerer som en kulturell markør som bidrar til å definere hvem som oppfattes som en del av stedet. Relph peker på at stedstilhørighet ofte knyttes til kulturelle kjennetegn som språk, tradisjoner og lokale praksiser. Når informanten ikke snakker bergensk, oppstår det et misforhold mellom hans egen identitet og andres forventninger til hvordan en bergenser bør snakke. Dette kan føre til at han risikerer å bli plassert i en outsider-posisjon, selv om han selv opplever tilhørighet til byen. Informant 6 beskriver også en lignende erfaring, men legger særlig vekt på hvordan slike reaksjoner kan oppleves som gjentakende og vedvarende:

«Jeg blir alltid motsagt siden dialekten min ikke passer med hvor jeg sier at jeg er fra. Det blir som en irriterende, konstant motstand» (Informant 6).

Sitatet peker på hvordan dialekten kan fungere som en vedvarende sosial markør i hverdagslige møter med andre mennesker. Informanten opplever at hennes tilhørighet blir utfordret hver gang språket hennes ikke samsvarer med forventningene til stedet hun hevder å være fra. Beskrivelsen av en «konstant motstand» tyder på at dette ikke er enkeltstående hendelser, men erfaringer som gjentar seg over tid. I Relphs perspektiv kan dette forstås som en situasjon hvor individet gjentatte ganger blir plassert i en outsider-posisjon av omgivelsene. Dialekten fungerer her som en symbolsk grense som skiller mellom dem som oppfattes som en del av stedet og dem som oppfattes som utenfor. Selv om informanten selv identifiserer seg med stedet, kan slike gjentakende situasjoner bidra til å forsterke følelsen av å stå på utsiden av fellesskapet. Flere av informantene beskriver også en mer nyansert opplevelse av tilhørighet, hvor de føler seg hjemme i

byen, men samtidig opplever en viss distanse til identiteten som bergenser. Dette kommer til uttrykk i følgende sitat:

«Jeg føler meg hjemme i Bergen, (...) men det å kalle meg bergenser sitter fortsatt litt langt inne» (Informant 3)

Her uttrykker informanten en tydelig emosjonell tilknytning til byen, samtidig som han opplever en viss usikkerhet knyttet til identiteten som bergenser. Dette kan tolkes som en mellomposisjon mellom insider og outsider. Informanten har utviklet en personlig relasjon til stedet, men opplever likevel at identiteten som bergenser ikke fullt ut føles legitim. Relph beskriver nettopp hvordan tilhørighet til steder kan være gradert og sammensatt. En person kan føle sterk tilknytning til et sted uten nødvendigvis å bli oppfattet som en fullverdig insider. I dette tilfellet kan dialekten fungere som en faktor som bidrar til å opprettholde denne avstanden, ved at den markerer en forskjell mellom informanten og dem som er oppvokst i byen. Informant 2 uttrykker enda tydeligere at han ikke forventer å bli oppfattet som en «ekte» bergenser:

«Ordentlig bergenser blir jeg jo aldri. (...) Synes det er rart å rope heia Brann og i syng brannssanger på en annen dialekt enn resten av stadion, det går jo ikke.» (Informant 2)

Sitatet illustrerer hvordan dialekten også kan få betydning i sosiale situasjoner som vanligvis forbindes med fellesskap og samhold, som fotballsupporterkultur. Selv i en setting hvor mange deler et felles engasjement, opplever informanten at språket hans skaper en form for avstand til resten av gruppen. Dialekten blir her et symbol på at han ikke helt passer inn i det lokale fellesskapet. I lys av Relphs teori kan dette tolkes som en situasjon hvor informanten selv internaliserer en outsider-posisjon. Han forventer ikke å bli oppfattet som en fullverdig del av det lokale fellesskapet, nettopp fordi språket hans skiller seg fra det som oppfattes som typisk bergensk. Dette viser hvordan kulturelle kjennetegn ved et sted kan fungere som uformelle grenser for tilhørighet. Samlet sett viser intervjuene at dialekt kan fungere som en viktig sosial markør for tilhørighet til Bergen. Informantene beskriver hvordan språket deres ofte blir brukt av andre som et tegn på hvor de «egentlig» kommer fra. Når dialekten ikke

samsvarer med forventningene til en bergensk dialekt, kan dette føre til spørsmål, motstand eller tvil rundt deres identitet som bergensere. I lys av Relphs teori om insider og outsider kan disse erfaringene forstås som uttrykk for hvordan språklige forskjeller bidrar til å trekke symbolske grenser mellom dem som oppfattes som en del av stedet og dem som plasseres utenfor. Samtidig viser intervjuene at tilhørighet ikke nødvendigvis er en tydelig enten–eller-kategori. Flere av informantene opplever en sterk personlig tilknytning til byen, selv om dialekten gjør at de ikke alltid oppfattes, eller oppfatter seg selv, som fullt ut «ekte» bergensere.

4.2. Bourdieu: Sosial kapital

1.1. Bourdieu: Sosial kapital

En viktig del av vårt teorigrunnlag og funn er hvordan dialekt kan være sosial kapital i Bergen. Med utgangspunkt i Bourdieus teori kan språk fungere som en ressurs som gir tilgang til fellesskap, anerkjennelse og sosial tilhørighet. Analysen undersøker derfor om bergensdialekt gir en sosial fordel, og om manglende dialekt gjør det vanskeligere å bli oppfattet som bergenser. Flere informanter peker på at dialekten avslører hvor man kommer fra og påvirker hvordan man blir oppfattet. Ved spørsmålet om informanten føler at dialekten påvirker hvordan hun blir oppfattet så svarer informant 1:

«Bare på positiv måte, har aldri opplevd at det har vært noe hinder for meg i Bergen. Mer positivt, men de har jo selvfølgelig sine egne ting de tenker om en sunnfjording, er jo litt treig og bondsk, men det kan jeg fint leve med.» (Informant 1)

Dette sitatet viser at dialekten ikke nødvendigvis hindrer deltakelse i samfunnet, men samtidig skaper stereotyper. Det viser hvordan dialekt kan gi bestemte sosiale kategoriseringer. I lys av Bourdieu kan dette forstås som at dialekten påvirker hvilken symbolsk verdi en person får i det sosiale feltet. Samtidig sier hun:

«Den tilsier at jeg kommer fra Førde, og der hører jeg til.» (Informant 1)

Dialekten fungerer som et identitetsmerke som signaliserer geografisk tilhørighet. Dette er relevant for problemstillingen fordi det viser at dialekt kan opprettholde tilknytningen til hjemstedet selv etter flytting. Informant 2 beskriver hvordan dialekten hans ofte fører til reaksjoner fra andre, noe han opplever som krevende i hverdagen:

«Ja, men så blir jeg konfrontert, og det er slitsomt.» (Informant 2)

Sitatet viser hvordan dialekten kan føre til at andre stiller spørsmål ved hans tilhørighet til Bergen. Språket fungerer her som en sosial markør som raskt avslører at han ikke er lokal. Dette kan bidra til at han må forklare eller forsvare sin bakgrunn i møte med andre, noe som kan gjøre integreringen i det lokale miljøet mer krevende. Han beskriver også hvordan dialekten påvirker opplevelsen av fellesskap i kulturelle sammenhenger:

«Synes det er rart å rope «heia Brann» og synge Brannsanger på en annen dialekt enn resten av stadion, det går jo ikke» (Informant 2)

Her peker informanten på hvordan språket kan skape en følelse av å skille seg ut, selv i situasjoner som vanligvis forbindes med fellesskap og samhold. Selv om han deltar i lokale tradisjoner, opplever han at dialekten gjør at han ikke helt passer inn. I stedet for å styrke følelsen av fellesskap, kan språket bidra til en opplevelse av avstand til resten av gruppen. Dialekten får dermed en betydning som går utover selve språket, ved at den påvirker hvordan informanten opplever sin plass i det lokale fellesskapet. Informant 3 beskriver hvordan bergensdialekten kan oppfattes som avgjørende for å bli anerkjent som bergenser. Han uttrykker dette tydelig når han sier:

«Uten dialekten har du ikke sjans. Bergensdialekten er såpass distinkt, at den identifisere noen.» (Informant 3)

Dette viser hvordan dialekten fremstår som et krav for sosial aksept, og kan i lys av Bourdieus teori forstås som en form for symbolsk kapital i det lokale miljøet. Videre peker han på hvordan dialekten fungerer som en tydelig identifikator:

«For meg virker det som om mange kobler det å være bergenser tett opp mot det å snakke bergensk (...) Når folk hører at jeg snakker, skjønner de ganske raskt at jeg ikke er bergenser. (...) Jeg har aldri følt meg som bergenser, og jeg tror heller ikke jeg noen gang kommer til å bli oppfattet som en 'fullverdig' bergenser.» (Informant 3)

Her kommer det frem at språket raskt avslører tilhørighet og bidrar til å skille mellom de som er innenfor og utenfor fellesskapet. Dette påvirker også hvordan han oppfatter seg selv, noe som tydeliggjøres når han sier at ikke føler seg som, og aldri vil bli oppfattet som bergenser. Til tross for lang botid opplever han dermed manglende tilhørighet, noe som viser hvordan dialekt påvirker både sosial anerkjennelse og egen identitetsfølelse. Samtidig nyanserer informant 4 dette bildet ved å vise at tilhørighet også kan skapes på andre måter enn gjennom dialekt. Han sier:

«Alle skjønner jo at jeg ikke er født og oppvokst i Sandviken, Nordnes eller Kalfaret. (...) Men så lenge du er med, så lenge du har bodd her i området en stund og kjenner til de som skjer og sånn, så er man bergenser tenk jeg» (Informant 4)

Dette viser at deltakelse i lokalmiljøet og kjennskap til lokale forhold også kan gi en form for tilhørighet. Samtidig beskriver han dialekten som et fellesskap, noe som understreker hvordan språk kan fungere som et sosialt bånd og bidra til gruppeidentitet. Informant 5 trekker frem dialektens betydning for egen identitet og tilhørighet. Hun sier:

«Dialekten min er en del av identiteten min, så den knytter meg til der hvor jeg vokst opp i aller høyeste grad.» (Informant 5)

Sitatet viser at dialekt ikke bare handler om hvordan man blir oppfattet av andre, men også om personlig identitet. Språket fungerer som et identitetsmerke som opprettholder forbindelsen til oppvekststedet, selv etter at man har flyttet, og understreker dermed dialektens betydning både sosialt og individuelt.

Sitatene viser at dialekt fungerer som en tydelig sosial markør. Flere informanter beskriver hvordan dialekten raskt avslører hvor de kommer fra, og påvirker hvordan andre oppfatter dem. For eksempel tyder utsagn om at man uten dialekten «ikke har sjans» på at bergensdialekten ses som et viktig tegn på tilhørighet, mens andre opplever at språket raskt avslører at de ikke er bergensere. Samtidig viser sitatene at dialekten også knytter informantene til eget hjemsted og identitet. Utsagn om at dialekten viser hvor man hører til, og at den er en del av identiteten, peker på at språk ikke bare handler om andres oppfatninger, men også om selvforståelse. Likevel finnes det nyanser. En informant peker på at deltakelse i lokalmiljøet også kan gi tilhørighet, noe som tyder på at språk ikke er den eneste avgjørende faktoren. I tråd med Pierre Bourdieu kan språk forstås som symbolsk kapital, og bergensdialekten kan dermed sees som en ressurs som gir sosial anerkjennelse i det lokale feltet, mens manglende dialekt kan gjøre det vanskeligere å bli oppfattet som en «fullverdig» bergenser. Dialekten fungerer slik som en sosial grense mellom innflyttere og lokale.

Analysen viser at dialekt spiller en viktig rolle for tilhørighet og stedsidentitet i Bergen. Bergensdialekten kan fungere som en form for sosial kapital som gir anerkjennelse og styrker følelsen av å være en del av fellesskapet. Samtidig viser sitatene at manglende bergensdialekt kan gjøre det vanskeligere å bli oppfattet som en «ekte» bergenser. Dialekten blir derfor både en identitetsmarkør og en sosial grense som påvirker hvordan ikke-bergenstalende opplever sin tilhørighet til Bergen.

4.3. Røtter og føtter

I løpet av intervjuene oppdaget vi at alle informantene opplever å ha tilknytning til flere steder samtidig. Flytting kan føre til at mennesker utvikler nye former for tilhørighet uten at den opprinnelige identiteten nødvendigvis forsvinner. Analysen undersøker hvordan informantene beskriver sine stedidentiteter etter å ha bodd i Bergen over tid.

«Jeg vil nok si når jeg er i Førde at jeg skal "hjem til Bergen", og jeg vil nok definere begge plasser som hjem.» (Informant 1)

«Flere - Det er Sunnfjord, men det er liksom røttene, og Bergen fordi det er her jeg bor.» (Informant 2)

«Jeg opplever egentlig at jeg har stedsidentitet til flere steder, heller enn at jeg mangler den.» (Informant 3)

«Jeg er både Stril og Bergenser.» (Informant 4)

«Jeg har jo en identitet til Bergen også, men ikke som ble laga i barndommen. Men jeg har helt sikkert flere stedsidentiteter.» (Informant 5)

«Jeg har stedidentitet til begge stedene, men sterkere til Bergen nå enn før.» (Informant 6)

Sitatene viser at informantene ikke opplever stedidentitet som noe som bare knyttes til ett sted, men heller en situasjon der tilhørighet utvikles til flere steder samtidig. Når en informant sier at hun både kan kalle Bergen og Førde for «hjem», tyder det på at stedidentitet kan endre seg over tid og påvirkes av hvor man bor og lever livet sitt. Samtidig viser utsagn som «Sunnfjord ... er liksom røttene» at oppvekststedet fortsatt har en viktig symbolsk betydning. Noen informanter beskriver også identiteten sin som sammensatt. Utsagnet «jeg er både Stril og Bergenser» viser hvordan personer kan kombinere flere geografiske identiteter samtidig. På samme måte viser

sitatet «Jeg opplever egentlig at jeg har stedsidentitet til flere steder» at flytting ikke nødvendigvis fører til at man mister sin opprinnelige tilhørighet. Funnene viser at stedidentitet ikke alltid er det viktigste identitetsgrunnlaget. Analysen tyder det på at identitet kan knyttes til flere sosiale arenaer, som blant annet jobb, ikke bare geografiske steder. Alt dette peker på at tilhørighet utvikles gjennom erfaringer, relasjoner og livssituasjoner. Stedsidentitet er derfor ikke nødvendigvis fast eller knyttet til bare ett sted, men kan være dynamisk og sammensatt, og alt dette kan knyttes til sosiologantropolog Thomas Hylland Eriksen og hans teori om identitet og “røtter og føtter”, fra boken “Røtter og føtter: identitet i en omskiftelig tid” (2004). Identiteten formes av to ting: Røttene våre, altså opprinnelse og historie, og føtter, det vi opplever gjennom reiser og forflytting. Flytting til et nytt sted kan føre til at man utvikler nye tilknytninger samtidig som man beholder en sterk identitet knyttet til oppvekststedet. Informanten som sier at identiteten til Bergen «ikke ble laga i barndommen» illustrerer dette. Analysen viser at flere av informantene opplever å ha stedidentitet til mer enn ett sted. Oppvekststedet representerer ofte røtter og bakgrunn, mens Bergen blir et sted man utvikler tilhørighet til gjennom arbeid, bosted og hverdagsliv. For mange innebærer dette ikke et valg mellom stedene, men en kombinasjon av flere identiteter. Dette viser at stedidentitet kan være fleksibel og sammensatt for personer som har flyttet til Bergen.

4.4. Mead speilingsteori

For å forstå hvordan dialekt kan påvirke opplevelsen av tilhørighet, kan funnene i intervjuene analyseres i lys av speilingsteorien til George Herbert Mead. Mead hevder at individets selvforståelse utvikles gjennom sosial interaksjon med andre mennesker. Identitet formes ikke bare gjennom egne opplevelser, men også gjennom hvordan man oppfatter at andre ser og reagerer på en. Gjennom slike sosiale prosesser lærer individet å tolke andres reaksjoner og internalisere samfunnets forventninger. Dette gjør at selvforståelsen gradvis utvikles i samspill med omgivelsene. I intervjuene kommer dette særlig til uttrykk i hvordan informantene beskriver reaksjoner på dialekt og hvordan disse reaksjonene påvirker opplevelsen

av tilhørighet til et sted. En av informantene beskriver hvordan han merker andres reaksjoner når han snakker:

«Ofte merker jeg det på blikk eller reaksjoner fra folk. Det handler mye om hvordan man oppfatter seg selv, og hvordan andre speiler det. (...) Når folk hører at jeg snakker, skjønner de ganske raskt at jeg ikke er bergenser.»
(Informant 3)

Dette sitatet viser tydelig hvordan sosial interaksjon kan fungere som en form for speiling. Informanten legger merke til hvordan andre reagerer på dialekten hans, og disse reaksjonene fungerer som en type sosial tilbakemelding. Når folk reagerer på måten han snakker på og konkluderer med at han ikke er fra Bergen, signaliserer de samtidig at han ikke passer helt inn i kategorien «bergenser». Dialekten blir dermed et synlig og hørbart tegn som andre bruker til å plassere individet i en bestemt sosial kategori. I lys av Meads teori kan dette forstås som en prosess hvor individet tolker andres reaksjoner og bruker disse til å forstå hvordan han fremstår i andres øyne. Gjennom slike situasjoner blir informanten oppmerksom på hvordan dialekten hans blir tolket av omgivelsene. Selv om han selv kanskje opplever tilknytning til stedet, kan andres reaksjoner bidra til å påvirke hvordan han oppfatter sin egen posisjon i det sosiale fellesskapet. Slik illustrerer sitatet hvordan identitet ikke bare formes av individets egne følelser av tilhørighet, men også av hvordan andre mennesker responderer på dem. Informant 7 beskriver også hvordan spørsmål fra andre kan påvirke opplevelsen av å høre til:

«Kommentarer som 'ja, men hvor kommer du egentlig fra?' gjorde at de aldri helt fikk følelsen av å høre fullt og helt til.» (Informant 7)

Her fremstår spørsmålet «hvor kommer du egentlig fra?» som en sosial markør som setter spørsmålstegn ved individets tilhørighet. Selv om personen selv kan oppleve å høre til i Bergen, antyder spørsmålet at omgivelsene ikke nødvendigvis deler denne oppfatningen. Slike kommentarer kan dermed fungere som en form for sosial grensedragning, hvor noen inkluderes i fellesskapet mens andre plasseres utenfor. I lys av Meads speilingsteori kan dette forstås som en situasjon hvor individets identitet formes gjennom andres vurderinger. Når personer gjentatte ganger blir møtt med spørsmål som antyder at de ikke egentlig hører hjemme på stedet, kan dette

påvirke hvordan de oppfatter sin egen tilhørighet. Individet lærer gjennom sosial interaksjon hvilke kriterier som ser ut til å definere medlemskap i fellesskapet. Over tid kan slike erfaringer føre til at man internaliserer andres perspektiver og begynner å se seg selv gjennom disse. Prosessen blir enda tydeligere i et annet utsagn fra informant 3:

«Hvis vi snakker om det å være født og oppvokst her, ha dialekten og hele den pakken, så blir jeg automatisk litt mer 'utenfra'. Jeg står på en måte og ser litt inn på det bergenske. (...) Hvis jeg sier at jeg er bergenser uten å snakke bergensk, tror jeg folk ville stilt flere spørsmål, som 'hvor er du egentlig fra?」

(Informant 3)

Dette sitatet viser at informanten ikke bare reagerer på konkrete situasjoner, men også har utviklet en forventning om hvordan andre vil reagere. Han beskriver at dersom man ikke oppfyller visse kriterier, som å være født og oppvokst i byen eller snakke bergensk, vil man lett bli plassert i en posisjon som «utenfra». Selv om han selv kan føle tilknytning til byen, opplever han at dialekten fungerer som et sosialt signal som skiller mellom «ekte» bergensere og andre. I Meads teori beskrives dette som at individet tar perspektivet til det han kaller «den generaliserte andre». Dette innebærer at individet internaliserer samfunnets normer og forventninger og begynner å tolke seg selv gjennom disse. Informanten antar på forhånd hvordan andre vil reagere dersom han hevder å være bergenser uten å snakke dialekten. Dermed blir samfunnets forestillinger om hva som definerer en bergenser en del av hans egen forståelse av tilhørighet. Samtidig viser materialet at spelingsprosessen ikke bare kan føre til opplevelser av utenforskap, men også til opplevelser av inkludering. Dette kommer til uttrykk i et sitat fra Informant 6:

«Selv om jeg bare har vært korte turer til Oslo, så opplever jeg at jeg blir oppfattet som en del av flokken fordi jeg snakker likt som de.» (Informant 6)

Her beskriver informanten en situasjon hvor dialekten bidrar til at hun oppfattes som en del av fellesskapet. Selv om hun ikke har en sterk geografisk tilknytning til Oslo, opplever hun at måten hun snakker på gjør at andre plasserer henne i samme gruppe som dem selv. Dialekten fungerer dermed som et sosialt signal som skaper en opplevelse av fellesskap. I lys av speilingsteorien kan dette forstås som en motsatt prosess av det som ble beskrevet tidligere. Når individet opplever at andre responderer på en måte som signaliserer tilhørighet, kan dette bidra til å styrke følelsen av å høre til. Også her blir identiteten formet gjennom sosial interaksjon, men i dette tilfellet gjennom positive signaler om inkludering. Intervjuene viser også at enkelte informanter oppfatter dialekt som et avgjørende kriterium for å bli akseptert som medlem av et stedlig fellesskap. Dette kommer tydelig frem i følgende utsagn:

«Det er et unntak, Trude Drevland. Det er nok unntaket, men uten dialekten har du ikke sjans. Bergensdialekten er såpass distinkt, at den identifiserer noen. Bergensere hadde ikke godtatt det.» (Informant 2)

Her beskriver informanten dialekten som en tydelig markør for hvem som kan regnes som bergenser. Ifølge informanten er det vanskelig å bli fullt ut akseptert som en del av fellesskapet uten å snakke den lokale dialekten. Dialekten fungerer dermed som et symbolsk kriterium for medlemskap i gruppen. I lys av Meads speilingsteori kan dette forstås som et eksempel på hvordan kollektive normer påvirker individets identitet. Når majoriteten i et samfunn forventer at en «ekte» bergenser snakker bergensk, vil personer som ikke oppfyller dette kriteriet kunne oppleve at deres tilhørighet blir utfordret. Gjennom sosial interaksjon lærer individet hvilke kjennetegn som forbindes med gruppetilhørighet, og disse forventningene blir gradvis en del av individets egen forståelse av identitet. Samlet sett viser analysen at dialekt kan fungere som en viktig sosial markør i prosesser hvor tilhørighet og identitet forhandles i møte med andre mennesker. Informantenes erfaringer illustrerer hvordan reaksjoner fra omgivelsene - enten i form av blikk, spørsmål eller antagelser - kan påvirke hvordan individet oppfatter sin egen tilhørighet til et sted. I tråd med Meads speilingsteori utvikles selvforståelsen i et samspill mellom individet og det sosiale miljøet rundt. Dialekten blir i denne sammenhengen et sentralt element i hvordan

mennesker blir kategorisert av andre, og dermed også i hvordan de utvikler sin egen stedsidentitet.

5. Konklusjon og avslutning

Denne studien har undersøkt hvordan personer som har bodd lenge i Bergen, men som ikke snakker bergensk dialekt, opplever tilhørighet og stedsidentitet. Funnene viser at dialekt spiller en viktig rolle i hvordan man blir møtt av andre, og i hvordan man selv opplever å høre til. Flere av informantene beskriver situasjoner der dialekten deres blir kommentert eller gjort relevant, noe som kan bidra til en følelse av å stå utenfor fellesskapet. Samtidig viser materialet også at tilhørighet ikke utelukkende er knyttet til språk. Faktorer som arbeid, sosiale relasjoner og hvor lenge man har bodd i byen, har stor betydning for opplevelsen av å høre til. På den måten tyder funnene på at stedsidentitet er noe som utvikles over tid og forhandles i møte mellom individ og samfunn. Prosjektet har i stor grad gitt svar på problemstillingen, ved å belyse hvordan det oppleves å leve som språklig minoritet i Bergen. Samtidig har arbeidet vist hvor komplekst fenomenet er, og at opplevelser varierer mellom individer. Gjennomføringen av prosjektet fungerte generelt godt, særlig når det gjelder bruken av semistrukturerte intervjuer, som ga rom for refleksjon og nyanserte svar. Likevel opplevde vi enkelte utfordringer. Blant annet hadde vi ett intervju som ikke ble inkludert i analysen, fordi svarene var for korte til å kunne tolkes uten risiko for å legge inn mening som informanten selv ikke nødvendigvis uttrykte. I ettertid kunne vi også vurdert å inkludere et større og mer variert utvalg, for eksempel personer som nylig har flyttet til Bergen, for å få frem flere perspektiver. Gjennom arbeidet med prosjektet har vi fått verdifulle erfaringer med kvalitativ metode, spesielt knyttet til intervju som forskningsverktøy. Vi har lært hvor viktig det er å stille åpne spørsmål, følge opp svar og være bevisst vår egen rolle som forskere i tolkningsprosessen. I tillegg har vi fått økt forståelse for hvordan språk og dialekt henger tett sammen med identitet og tilhørighet. Videre forskning kunne med fordel undersøke hvordan opplevelsen av tilhørighet utvikler seg i tidligere faser av bosetting, eller hvordan unge innflyttere opplever det å tilpasse seg et nytt språkmiljø. Det kunne også vært interessant å sammenligne Bergen med andre norske byer for å se om lignende mønstre gjør seg gjeldende der. Studien reiser også spørsmål om i hvilken grad det er forventet at innflyttere skal tilpasse seg majoritetsdialekten, og

hvilke konsekvenser dette har for inkludering. I et større globalt perspektiv kan våre funn speile utfordringer knyttet til språk, migrasjon og identitet som finnes i mange samfunn verden over. I en tid preget av økt mobilitet og kulturelt mangfold blir spørsmål om tilhørighet og anerkjennelse stadig mer sentrale. Vårt prosjekt kan understrek hvordan språk ikke bare er et kommunikasjonsverktøy, men også en bærer av identitet og sosial tilknytning. Å anerkjenne og verdsette språklig variasjon kan sees som en viktig forutsetning for å bygge inkluderende fellesskap, både lokalt og globalt. Avslutningsvis ønsker vi å rette en oppfordring til leseren: Språk er en viktig del av identiteten vår, og måten vi møter andres dialekt på, kan ha stor betydning for deres opplevelse av tilhørighet. Ved å være bevisste på egne holdninger og åpne for språklig mangfold, kan vi bidra til et mer inkluderende samfunn der flere føler seg hjemme, uavhengig av hvordan de snakker.

6. Referanser

Blom, J. P., Gumperz, J. J. (1972). Social meaning in linguistic structure: Code-switching in Norway. *Language in Society*, 1(2), 407–434.

<https://doi.org/10.1017/S004740450000015X>

Bourdieu, P. (1979). *Distinksjonen - En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Pax.

Eriksen, T. H. (2004). *Røtter og føtter: Identitet i en omskiftelig tid*. Aschehoug

Hartshorne, J. K., Tenenbaum, J. B., & Pinker, S. (2018). A critical period for second language acquisition: Evidence from 2/3 million English speakers. *Cognition*, 177, 263–

277. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2018.04.007>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.

Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. University of Pennsylvania Press.

Mead, G. H. (1934) *Mind, Self, and Society*. Chicago: University of Chicago Press.

NRK. (2013). Episode 2. I *Dialektriket*. Norsk rikskringkasting (NRK).

<https://tv.nrk.no/serie/dialektriket>

Relph, E. (1976). *Place and placelessness*. London: Pion.

Tollefsen, A. F., & Jordhus-Lier, D. (2019). *Perspektiver og prosesser: Metodebok i samfunnsgeografi*. Cappelen Damm Akademisk.

Vestby, G. M., & Skogheim, R. (2014). *Stedsidentitet og tilhørighet*. Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR).

7. Vedlegg

7.1. Informant oversikt

Informant 1:

- Alder: 58 år
- Kjønn: kvinne
- Yrke: sykepleier

Informant 2:

- Alder: 57 år
- Kjønn: mann
- Yrke: onkolog

Informant 3:

- Alder: 45 år
- Kjønn: mann
- Yrke: lektor

Informant 4

- Alder: 61 år
- Kjønn: mann
- Yrke: prosjektleder

informant 5

- Alder: 46 år
- Kjønn: kvinne
- Yrke: sykepleier/student

Informant 6

- Alder: 51 år
- Kjønn: kvinne
- Yrke: IKT

Informant 7

- Alder: 46 år
- Kjønn: kvinne
- Yrke: lektor

7.2. Krav til informantene

For å sikre relevans i datamaterialet ble det utarbeidet tydelige kriterier for utvalg av informanter:

- Informantene måtte ha bodd i Bergen i over 20 år.
- De måtte være oppvokst et annet sted enn Bergen.
- De måtte ha flyttet til Bergen etter det som omtales som en kritisk eller sensitiv periode for språktilegnelse. Denne alderen varierer, men vi tar utgangspunkt i forskningen til Joshua K. Hartshorne, Joshua B. Tenenbaum og Steven Pinker, som anslår at den kritiske alderen ligger rundt 17,5 år (Hartshorne, Tenenbaum & Pinker, 2019).
- Informantene måtte være i arbeid og ikke pensjonerte.

Dette kriteriet er valgt fordi studien undersøker nåværende erfaringer med tilhørighet og språklig praksis, inkludert situasjoner i arbeidslivet, som er en sentral arena for sosial interaksjon.

På bakgrunn av disse kriteriene ble informantenes alder i hovedsak avgrenset til mellom 38 og 67 år.